

Головний редактор:

Клименко А. П.,
ректор Чорноморського державного
університету імені Петра Могили, д.т.н.,
професор, Заслужений діяч науки і
техніки України, Президент Асоціації
університетів України

Заступники головного редактора:

Федоренко В. Г.,
д.е.н., професор, Заслужений діяч науки і техніки
України, академік УАН
Смелянов В. М.,
д.держ.упр., професор, директор Інституту дер-
жавного управління Чорноморського державного
університету імені Петра Могили

Відповідальний секретар:

Кучеренко Г. Б.

Члени редакційної колегії:

Антонова А. В., д.держ.упр., професор, завідувач кафедри
обліку і аудиту Чорноморського державного університету
імені Петра Могили
Бакуменко В. Д., д.держ.упр., професор, проректор з на-
укової роботи Академії муніципального управління
Бистряков І. К., д.е.н., професор, завідувач відділу ДУ
«Інститут економіки природокористування та сталого роз-
витку НАН України»
Великий Ю. В., д.е.н., професор кафедри обліку і аудиту Чор-
номорського державного університету імені Петра Могили
Гайдуцький І. П., к.е.н., науковий співробітник науково-
дослідної лабораторії менеджменту ФММ НТУУ «КПІ»
Горлачук В. В., д.е.н., професор, завідувач кафедри
Чорноморського державного університету імені Петра Могили
Дацій Н. В., д.держ.упр., доцент, професор кафедри Ака-
демії муніципального управління
Дацій О. І., д.е.н., професор, заслужений працівник
освіти України
Денисенко М. П., д.е.н., професор, професор кафедри Київ-
ського національного університету технологій та дизайну
Анджей Стельмах, доктор політичних наук, професор, за-
відувач кафедри політичних систем Університету імені
Адама Міцкевича (м.Познань, Польща)
Тадеуш Валлас, доктор політичних наук, професор, декан
факультету політичних наук та журналістики Університету
імені Адама Міцкевича (м.Познань, Польща)
Джерзі Бабяк, доктор політичних наук, професор, заступ-
ник декану факультету політичних наук та журналістики
Університету імені Адама Міцкевича (м.Познань, Польща)
Івашова А. М., д.держ.упр., професор, завідувач кафедри
Академії митної служби України
Кальниш Ю. Г., д.держ.упр., с.н.с., професор кафедри пар-
ламентаризму та політичного менеджменту Національної
академії державного управління при президентів України
Коваль Г. В., д.держ.упр., доцент, завідувач кафедри кафе-
дри соціальної роботи, управління і педагогіки Чорно-
морського державного університету імені Петра Могили
Кузьменко О. Б., д.е.н., професор, заступник декана Чорно-
морського державного університету імені Петра Могили
Плеханов Д. О., д.держ.упр., доцент, завідувач кафедри дер-
жавної служби Чорноморського державного університету
імені Петра Могили
Савченко О. Ф., д.е.н., професор, професор кафедри Пол-
тавського університету економіки та торгівлі
Сиченко В. В., д.держ.упр., доцент, завідувач кафедри
Дніпропетровського державного аграрного університету
Сорока С.В., д.держ.упр., професор кафедри місцевого сам-
оврядування, регіонального розвитку та політичної аналі-
тики Чорноморського державного університету імені Пет-
ра Могили
Сорока М. П., д.держ.упр., професор, народний депутат
України
Федоренко С. В., доцент кафедри інформаційних систем і
технологій ПК ДСЗУ, академік академії будівництва Украї-
ни, к.т.н., доцент
Чорна А. О., д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів
оподаткування і підприємництва Вінницького інституту кон-
струювання одягу та підприємництва

ІНВЕСТИЦІЇ:

ПРАКТИКА ТА ДОСВІД

№ 14 липень 2018 р.

Журнал засновано у січні 2002 року.
Виходить 2 рази на місяць.

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

*Журнал включено до переліку наукових фахових
видань України, в яких можуть публікуватися
результати дисертаційних робіт на здобуття
наукових ступенів доктора і кандидата наук з
ЕКОНОМІКИ*

*(наказ Міністерства освіти і науки України
№ 747 від 13.07.2015)*

ІНДЕКСАЦІЯ ВИДАННЯ В НАУКОМЕТРИЧНИХ БАЗАХ:

- Index Copernicus (IC);
- SIS;
- Google Scholar.

Свідоцтво KB № 17597-6447ПР від 29.03.2011 року
ISSN 2306-6814

Передплатний індекс: 23892

Адреса редакції:

04112, м. Київ, вул. Дорогожицька, 18, к. 29

Поштова адреса:

04112, м. Київ, вул. Дорогожицька, 18, к. 29

Телефон: (044) 223-26-28, 537-14-33

Тел./факс: (044) 458-10-73

E-mail: economy_2008@ukr.net

www.investplan.com.ua

Засновники:

**Чорноморський державний університет імені
Петра Могили,
ТОВ "ДКС Центр"**

Видавець:

ТОВ "ДКС Центр"

Передрукування дозволяється лише за згодою
редакції.

Відповідальність за добір і викладення фактів несуть
автори. Редакція не завжди поділяє позицію авторів
публікацій.

За зміст та достовірність реклами несе
відповідальність рекламодавець.

Рекомендовано до друку Вченою Радою Чорноморського
державного університету імені Петра Могили 26.07.18 р.
Підписано до друку 26.07.18 р.

Формат 60x84 1/8, Ум. друк. арк. 21,8.

Наклад — 1000 прим.

Папір крейдований, друк офсетний.

Замовлення № 2607/1.

Віддруковано у ТОВ «ДКС Центр»

м. Київ, пров. Куренівський, 17

Тел. (044) 537-14-34

Головний редактор:

Клименко А. П.,
ректор Чорноморського державного
університету імені Петра Могили, д.т.н.,
професор, Заслужений діяч науки і
техніки України, Президент Асоціації
університетів України

Заступники головного редактора:

Федоренко В. Г.,
д.е.н., професор, Заслужений діяч науки і техніки
України, академік УАН
Смельянов В. М.,
д.держ.упр., професор, директор Інституту дер-
жавного управління Чорноморського державного
університету імені Петра Могили
Бистряков І. К.,
д.е.н., професор, завідувач відділу ДУ «Інститут
економіки природокористування та сталого роз-
витку НАН України»

Відповідальний секретар:

Кучеренко Г. Б.

Члени редакційної колегії:

Антонова А. В., д.держ.упр., професор, завідувач кафедри об-
ліку і аудиту Чорноморського державного університету імені
Петра Могили
Антонов А. В., д.держ.упр., доцент кафедри соціальної робо-
ти, управління і педагогіки Чорноморського державного уні-
верситету імені Петра Могили
Бакуменко В. А., д.держ.упр., професор, проректор з науко-
вої роботи Академії муніципального управління
Беглиця В. П., д.держ.упр., доцент, проректор з наукової робо-
ти Чорноморського державного університету імені Петра Мо-
гили
Великий Ю. В., д.е.н., професор Чорноморського державно-
го університету імені Петра Могили
Горбачук В. В., д.е.н., професор, завідувач кафедри Чорно-
морського державного університету імені Петра Могили
Дацій Н. В., д.держ.упр., доцент, професор кафедри Академії
муніципального управління
Дацій О. І., д.е.н., професор, завідувач кафедри Академії
муніципального управління
Анджей Стельмах, доктор політичних наук, професор, заві-
дуючий кафедрою політичних систем Університету імені Ада-
ма Міцкевича (м.Познань, Польща)
Тадеш Валлас, доктор політичних наук, професор, декан фа-
культету політичних наук та журналістики Університету імені
Адама Міцкевича (м.Познань, Польща)
Джерзі Баяк, доктор політичних наук, професор, заступник
декана факультету політичних наук та журналістики Універ-
ситету імені Адама Міцкевича (м.Познань, Польща)
Євтушенко О. Н., д.політ.н., професор, завідувач кафедри
місцевого самоврядування, регіонального розвитку та політич-
ної аналітики Чорноморського державного університету імені
Петра Могили
Івашова А. М., д.держ.упр., професор, завідувач кафедри Ака-
демії митної служби України
Кальниш Ю. Г., д.держ.упр., с.н.с., професор кафедри парла-
ментаризму та політичного менеджменту Національної ака-
демії державного управління при президентіві України
Коваль Г. В., д.держ.упр., завідувач кафедри, професор кафед-
ри соціальної роботи, управління і педагогіки Чорноморсько-
го державного університету імені Петра Могили
Кузьменко О. Б., д.е.н., професор, заступник декана Чорно-
морського державного університету імені Петра Могили
Мищенко К. С., к. н. з держ. упр., доцент кафедри публіч-
ного управління та адміністрування Інституту підготовки
кадрів державної служби зайнятості України
Плеханов Д. О., д.держ.упр., доцент, завідувач кафедри дер-
жавної служби Чорноморського державного університету імені
Петра Могили
Савченко О. Ф., д.е.н., професор, професор кафедри Полтавсь-
кого університету економіки та торгівлі
Сиченко В. В., д.держ.упр., доцент, завідувач кафедри Дніпро-
петровського державного аграрного університету
Сорока С. В., д.держ.упр., професор кафедри місцевого само-
врядування, регіонального розвитку та політичної аналітики
Чорноморського державного університету імені Петра Могили
Сорока М. П., д.держ.упр., професор, народний депутат України
Стоян О. Ю., д.держ.упр., в.о. завідувача кафедри, доцент
кафедри менеджменту Чорноморського національного
університету імені Петра Могили

ІНВЕСТИЦІЇ:

ПРАКТИКА ТА ДОСВІД

№ 14 липень 2018 р.

Журнал засновано у січні 2002 року.

Виходить 2 рази на місяць.

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ

*Журнал включено до переліку наукових фахових
видань України, в яких можуть публікуватися
результати дисертаційних робіт на здобуття
наукових ступенів доктора і кандидата наук з
ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ*

*(наказ Міністерства освіти і науки України
№ 1528 від 29.12.2014)*

ІНДЕКСАЦІЯ ВИДАННЯ В НАУКОМЕТРИЧНИХ БАЗАХ:

- Index Copernicus (IC);
- SIS;
- Google Scholar.

Свідоцтво KB № 17597-6447ПП від 29.03.2011 року
ISSN 2306-6814

Передплатний індекс: 23892

Адреса редакції:

04112, м. Київ, вул. Дорогожицька, 18, к. 29

Поштова адреса:

04112, м. Київ, вул. Дорогожицька, 18, к. 29

Телефон: (044) 223-26-28, 537-14-33

Тел./факс: (044) 458-10-73

E-mail: economy_2008@ukr.net

www.investplan.com.ua

Засновники:

**Чорноморський державний університет імені
Петра Могили,
ТОВ "ДКС Центр"**

Видавець:

ТОВ "ДКС Центр"

Передрукування дозволяється лише за згодою
редакції.

Відповідальність за добір і викладення фактів несуть
автори. Редакція не завжди поділяє позицію авторів
публікацій.

За зміст та достовірність реклами несе
відповідальність рекламодавець.

Рекомендовано до друку Вченою Радою Чорноморського
державного університету імені Петра Могили 26.07.18 р.

Підписано до друку 26.07.18 р.

Формат 60x84 1/8, Ум. друк. арк. 21,8.

Наклад — 1000 прим.

Папір крейдований, друк офсетний.

Замовлення № 2607/1.

Віддруковано у ТОВ «ДКС Центр»

м. Київ, пров. Куренівський, 17

Тел. (044) 537-14-34

© ІНВЕСТИЦІЇ: ПРАКТИКА ТА ДОСВІД, 2018

ІНВЕСТИЦІЇ: ПРАКТИКА ТА ДОСВІД

№ 14 липень 2018 р.

У НОМЕРІ:

Економічна наука

Бусарєва Т. Г.

Шляхи нарощування інтелектуального капіталу в Україні 5

Валіулліна З. В.

Методологічні підходи до вивчення моделей розвитку процесів транснаціоналізації 9

Скоцик В. Є.

Формування попиту на ринку сільськогосподарської техніки: сучасний стан та шляхи вирішення 14

Сазонець О. М., Альшаафі Мохамед Алі

Іноземний досвід управління медичними закладами в інформаційно-комунікаційному середовищі 18

Ярвенко Г. М.

Розробка інформаційної моделі виявлення ознак шахрайств у банках 23

Лівінський А. І.

Організаційно-економічний механізм стратегічного управління виробництвом продукції тваринництва та скотарства 29

Шура А. З.

Менеджмент у страховій медицині 34

Белінська С. М., Белінська Т. А.

Особливості процесу експлуатації необоротних активів 37

Момот О. М.

Методичний інструментарій оцінювання конкурентоспроможності банків 41

Швець Ю. О.

Необхідність здійснення антикризового управління в діяльності промислових підприємств 48

Назукова Н. М.

Стан, проблеми та перспективи інвестування в основний капітал в Україні 54

Стовпova А. С.

Класифікація електронних грошей для цілей бухгалтерського обліку 60

Державне управління

Васильєва Н. В.

Особливості програмно-цільового планування видатків місцевого бюджету 65

Тихончук А. Х.

Державне регулювання діяльності аграрних корпорацій України на основі вимог ФАО 68

Ажажа М. А.

Державний контроль за інноваційними перетвореннями в системі вищої освіти України 72

Вавренюк С. А.

Проблеми та напрями досягнення якості освіти на етапі реформування вищої освіти України 79

Мар'яненко Г. І.

Національний банк як фінансовий конгломерат у глобальному світі майбутнього чи народна капіталізація банківської системи України 83

Залізнюк В. П.

Диференціація підходів до змісту та взаємозв'язку категорій "продовольча незалежність" й "продовольча безпека" 87

Григорчак І. М.

Національна еліта й проблеми розвитку туризму на сучасному етапі державотворення в Україні 91

Якайтис І. Б.

Перспективи розвитку механізмів державного управління освітою та наукою в Україні 95

Міщенко І. П.

Еволюція поглядів на формування інституційного середовища як складової державного механізму інформаційного забезпечення розвитку регіону 101

Кротивницький Р. С.

Підтримка держави як інструмент державного управління науковою діяльністю в Україні 105

Масовець В. П.

Особливості функціонування механізмів забезпечення релігійної безпеки України в умовах гібридної війни 111

Іванов Г. С.

Правове та організаційно-методичне забезпечення реалізації механізму державного управління розвитком морських портів України 116

Почтаріця Ю. Ю.

Роль державних секретарів у реформуванні державного управління в Україні 121

INVESTYTSIYI: PRAKTYKA TA DOSVID

№ 14 / 2018

CONTENTS:

Economy

Busarieva T.	
THE BROADCASTS OF THE INSERT OF THE INTELLECTUAL CAPITAL IN UKRAINE	5
Valiullina Z.	
METHODOLOGICAL APPROACHES TO THE STUDY OF MODELS OF THE DEVELOPMENT OF TRANSNATIONALIZATION PROCESSES	9
Skotsyk V.	
FORMATION OF DEMAND ON THE MARKET OF AGRICULTURAL MACHINERY: THE CURRENT STATE AND WAYS OF SOLVING	14
Sazonets O., Elshaafi Mohamed Ali	
FOREIGN EXPERIENCE IN THE MANAGEMENT OF MEDICAL INSTITUTIONS	18
Yarovenko H.	
DEVELOPMENT OF THE INFORMATION MODEL FOR DETECTION FRAUD SIGNS IN THE BANKS	23
Livinsky A.	
ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISM OF STRATEGIC MANAGEMENT OF ANIMAL PRODUCTION	29
Shupa L.	
MANAGEMENT IN INSURANCE MEDICINE	34
Belinska S., Belinska T.	
FEATURES OF THE PROCESS OF EXPLOITATION OF NON-CURRENT ASSETS	37
Momot O.	
THE METHODOLOGICAL TOOLS FOR ASSESSING THE COMPETITIVENESS OF BANKS	41
Shvets Yu.	
NEED FOR ANTI-CRISIS MANAGEMENT IN THE ACTIVITIES OF INDUSTRIAL ENTERPRISES	48
Nazukova N.	
STATUS, PROBLEMS AND PROSPECTS OF INVESTING IN FIXED ASSETS IN UKRAINE	54
Stovpova A.	
CLASSIFICATION OF ELECTRONIC MONEY FOR ACCOUNTING PURPOSES	60

Public administration

Vasylieva N.	
FEATURES OF PROGRAM-TARGET PLANNING OF EXPENDITURES OF LOCAL BUDGETS	65
Tikhonchuk L.	
STATE REGULATION OF ACTIVITY OF AGRARIAN CORPORATIONS OF UKRAINE ON THE BASIS OF FAO REQUIREMENTS	68
Azhazha M.	
THE STATE CONTROL OVER INNOVATIVE CHANGES IN THE SYSTEM OF HIGHER EDUCATION IN UKRAINE	72
Vavrenyuk S.	
PROBLEMS AND DIRECTIONS OF ACHIEVEMENT OF QUALITY OF EDUCATION AT THE STAGE OF REFORMING HIGHER EDUCATION IN UKRAINE	79
Maryanenko G.	
NATIONAL BANK AS A FINANCIAL CONGLOMERATE IN THE GLOBAL WORLD OF FUTURE OR POPULAR CAPITALIZATION OF THE BANKING SYSTEM OF UKRAINE	83
Zalizniuk V.	
DIFFERENTIATION OF APPROACHES TO CONTENT AND RELATED CATEGORIES OF "FOOD INDEPENDENCE" AND "FOOD SECURITY" CATEGORIES	87
Hryhorchak I.	
NATIONAL ELITE AND PROBLEMS OF TOURISM DEVELOPMENT AT THE PRESENT STAGE OF STATE BUILDING IN UKRAINE	91
Yakaytis I.	
THE PROSPECTS FOR DEVELOPMENT OF MECHANISMS OF PUBLIC ADMINISTRATION IN EDUCATION AND SCIENCE IN UKRAINE	95
Mishchenko I.	
EVOLUTION OF VIEWS ON THE FORMATION OF THE INSTITUTIONAL ENVIRONMENT, AS A COMPLEX STATE MECHANISM OF INFORMATION DEVELOPMENT IN THE REGION	101
Kropivnitsky R.	
GOVERNMENT SUPPORT AS THE INSTRUMENT OF THE STATE SCIENTIFIC MANAGEMENT IN UKRAINE	105
Masovets V.	
FEATURES OF THE MECHANISMS OF THE PROVISION OF RELIGIOUS SECURITY OF UKRAINE IN THE CONDITIONS OF HYBRID WAR	111
Ivanov G.	
LEGAL, ORGANIZATIONAL AND METHODOLOGICAL SUPPORT FOR IMPLEMENTATION OF THE MECHANISM OF STATE GOVERNANCE FOR THE DEVELOPMENT OF SEA PORTS OF UKRAINE	116
Pochtarytsia Yu.	
THE ROLE OF THE STATE SECRETARIES IN REFORMING THE PUBLIC ADMINISTRATION IN UKRAINE	121

С. А. Вавренюк,
к. держ. упр., старший викладач кафедри піротехнічної та спеціальної підготовки,
Національний університет цивільного захисту України

ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ ДОСЯГНЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ НА ЕТАПІ РЕФОРМУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

S. Vavrenyuk,
PhD in Public Administration, lecturer of the Department of pyrotechnic
and special training, National university of civil protection of Ukraine, Kharkiv

PROBLEMS AND DIRECTIONS OF ACHIEVEMENT OF QUALITY OF EDUCATION AT THE STAGE OF REFORMING HIGHER EDUCATION IN UKRAINE

У статті розглядаються актуальні питання процесу реформування вищої школи України, зокрема проблема якості освіти як одного з напрямів досягнення високого рівня державної освіти.

Автором вирішуються питання ряду ключових пріоритетних задач, які стоять на сьогодні перед Міністерством освіти та науки щодо вищої освіти в державі. Наголошується досить багато невирішених проблем досягнення якості освіти, які мають першочергове значення для системи освіти України та її виходу на європейський рівень і відповідності міжнародним стандартам.

Розриваються основні напрями досягнення якості освіти вищих навчальних закладів, а також пропонуються можливі шляхи вирішення проблем. Серед них автор виділяє суттєві структурні перетворення системи вищої освіти, розробка потужного інформаційного поля, а також запровадження автономності та самоуправління навчальних закладів.

The article deals with topical issues of the reform process of higher education in Ukraine, in particular the quality of education as one of the areas for achieving a high level of public education.

The author solves questions of some key priority tasks that are facing the Ministry of Education and Science of Higher Education in the state. There are a lot of unsolved problems of achieving the quality of education, which are of paramount importance for the education system of Ukraine and its access to the European level and compliance with international standards.

The basic directions of achievement of the quality of education of higher educational establishments are broken down, and possible ways of solving problems are offered. Among them, the author singles out significant structural transformations of the higher education system, the development of a powerful information field, as well as the introduction of autonomy and self-government of educational institutions.

Ключові слова: якість освіти, реформа освіти, вища освіта, вищі навчальні заклади.

Key words: education quality, education reform, higher education, higher educational institutions.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Заклади вищої освіти в Україні слугують основними центрами підготовки фахівців для практичної діяльності в різноманітних областях економіки та соціальної

сфери суспільства. Тому від якості підготовленості персоналу буде залежати нормальне функціонування усіх інститутів суспільства та формування соціальної держави. Для того, щоб готувати висококваліфікованих пра-

цівників, потрібно здійснювати цю підготовку у відповідності до визначених правил та стандартів, дотримання яких дозволить досягати високого рівня підготовки спеціалістів, тому що дані норми та стандарти встановлюються у відповідності до соціально-економічної ситуації нашої держави, яка існує нині та у сучасному суспільстві.

Зазначимо, що стосується державної політики, то вона направлена на виконання завдань держави в області освіти, на основі чого й будується освітня система. Однією з основних складових такої політики є забезпечення єдиної позиції в основних питаннях освіти в цілому у державі, а також в поєднанні їх з регіональними (демографічними, національними) умовами разом зі здійсненням розвитку приватних структур освіти.

Важливим моментом щодо виконання задач державними органами в області вищої та післявузівської освіти є контроль якості освітніх послуг. Для цього у державі розроблені та встановлені державні освітні стандарти вищої освіти, акредитація закладів вищої освіти, а також ліцензування освітньої діяльності. Усі ці поняття тісно пов'язані з законодавчими громадянськими нормами, які становлять основу діяльності закладів вищої освіти.

Враховуючи вищесказане, слід відмітити, що саме еволюційний поступовий рух до зрозумілих досяжних цілей, які включають в себе й національні традиції, а також всебічне вивчення міжнародного досвіду, зможе привести до системності та логічності усіх процесів в освітньому просторі. Одночасно дане просування повинне бути постійним, якщо відбуваються зміни, то реакція на них повинна бути своєчасною, тому що суспільство, яке розвивається досить динамічно, постійно потребує нових знань, навиків та умінь. Новітня передова технологія, методика або система, буде актуальна тільки сьогодні, а вже завтра вона стає застарілою, неактуальною та недопустимою, що веде в результаті до явної або криptoї корупції.

Майже у всіх пострадянських державах та в Україні на сьогоднішній день формально створені процеси та процедури забезпечення освітніх послуг та контролю якості, що будувалися в умовах адміністративного управління.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Питання якості вищої освіти стають однією із найбільш актуальних проблем сучасної української системи освіти. Серед дослідників, які займаються вивченням різних напрямів, засобів та способів розвитку якості освіти у процесі реформування вищої школи у нашій державі, можна виділити С. Домбровську, В. Цветкова, В. Горбатенко, Є. Краснякова, Б. Чижевського та ін.

Так, С. Домбровська вказує, що досягнення високої якості освіти є одним із важливих напрямів у реформуванні системи вищої освіти України [3, с. 150]. А директор Департаменту вищої освіти МОН Олег Шаров акцентує увагу на тому, що на сьогоднішній день відбуваються якісні зміни у системі вищої освіти України. Окрім цього, він вказує на ряд ключових пріоритетних задач Міністерства освіти та науки, серед яких виділяється розробка стандартів вищої освіти та напрацю-

вання методичних та практичних рекомендацій закладами вищої освіти для створення системи внутрішнього забезпечення якості [8, с. 125].

Однак на сьогодні немає досліджень, які присвячені комплексній оцінці проблем досягнення якості освіти, що виникають в процесі реформування вищої освіти.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою статті є комплексне вивчення проблем якості освіти в системі вищої освіти України, а також визначення можливих шляхів їх вирішення.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

У нашій державі для оцінки якості освіти створені окремі структурні підрозділи Міністерства освіти та науки й державна інспекція закладів вищої освіти, в обов'язки яких входять наступні функції: моніторинг, ліцензування, акредитація (самого закладу вищої освіти в цілому, та окремо по освітнім спеціальностям), рейтингування, державна атестація випускників та інспектування даних закладів. Всі зазначені процедури прописані в законі України про Вищу освіту [5, с. 7].

На сьогодні в Україні відсутня культура реалізації потреб та прав усіх учасників освітнього процесу у поєднанні із застарілими принципами адміністрування освітньої системи, що приводить до негативних явищ:

- спостерігається відсутність мотивації у студентів, викладачів, працедавців, державних та недержавних організацій до підвищення якості освіти;

- основою національної системи забезпечення якості є застаріла система цінностей, тому при проведенні моніторингу розвитку системи освіти вона не відповідає цілям підвищення якості;

- європейська система забезпечення якості в повному та послідовному розумінні відсутня, заклади вищої освіти частково реалізують її у вигляді процедур моніторингу якості, проводячи дослідження для усіх закладів по однаковим критеріям без урахування їх різнотипності [4, с. 125];

- система, яка направлена на забезпечення якості, працює не на просування учасників сфери вищої освіти для її ефективного досягнення, а контролює, давить та наказує тих, хто не відповідає встановленим критеріям;

- для забезпечення якості існуючі процедури не є прозорими, як для учасників, так і для зовнішніх спостерігачів, тобто суспільства, промисловості, міжнародних експертів, а також не відсутній зв'язок між контролем якості та прийняттям рішень;

- існує велика кількість органів, що контролюють якість освіти, а також їх непогодженість, та наявність досить багатьох процедур оцінки якості призводять до знецінення даних процедур та мотивації закладів вищої освіти до повноцінної участі в такому процесі;

- інформація про освітні процеси, що подається закладами вищої освіти у різних звітах, здебільшого перенасичена та швидко старіє, а статистична природа не відображає реальний стан якості вищої освіти;

— оскільки держава фінансує усіх учасників системи забезпечення якості, то вони є залежними від неї, тому їх діяльність не викликає достатньої довіри;

— самостійність закладів вищої освіти знаходиться на досить низькому рівні, бо управління вищою освітою здійснюється централізованою адміністративно-командною системою;

— відсутні важелі впливу основних зацікавлених осіб на національну систему забезпечення якості [6, с. 48—50].

Зазначені фактори сигналізують про необхідність до проведення змін. Тому створення довготривалої повноцінної системи забезпечення якості вищої освіти шляхом еволюційних змін є на сьогодні основною метою українського суспільства. Потрібні суттєві структурні перетворення, при цьому участь суспільства в забезпеченні якості освіти обов'язкова [7, с. 10].

Вважаємо за потрібне визначити конкретні задачі в залежності від таких довготривалих цілей, а саме:

— визначити поняття якості та національної концепції забезпечення якості освіти в контексті нашої держави;

— сформувати систему цінностей у вищій освіті відповідно до сучасних європейських практик, яка буде направлена на забезпечення ефективності освіти в умовах вільного ринку на основі трикутника знань "освіта-дослідження-інновації";

— працювати над підвищенням мотивації зацікавлених осіб в системі вищої освіти;

— здійснювати поступовий та паралельний перехід від бюрократичних принципів до прозорих процедур забезпечення якості при участі зацікавлених осіб [1, с. 16—17].

На сьогодні ми бачимо відсутність дієвих механізмів забезпечення якості освіти, яка, у свою чергу, призводить до низького результату розвитку та удосконалення всього механізму вищої освіти. Окрім цього, таке положення справ погіршується також небажанням громадян діяти, що впливає на розвиток корупції. Неодноразові опитування суспільної думки, звіти правоохоронних органів, відгуки працівників та студентів свідчать про наявність системної корупції на усіх рівнях системи вищої освіти в нашій державі.

Виходом із такої ситуації може стати саме культура якості у вигляді накопиченого досвіду взаємодії суспільства та самої освітньої системи. Для того, щоб здійснити перший крок у цьому напрямі потрібне потужне інформаційне поле. Оскільки споживачі освітнього продукту формують свої вимоги, то вони повинні володіти доступною інформацією для формування критеріїв якості освіти. Для цього потрібні зрозумілі та відкриті для суспільства процедури забезпечення якості освітнього процесу.

Незалежно від того, як будуть змінюватися процеси та механізми, сталим залишиться один момент: молоді юнаки та дівчата, які кожного року приходять до закладу вищої освіти, вимагають якісної освіти.

Однак на сьогодні досить мала кількість закладів вищої освіти в Україні готова до незалежного оцінювання професійним суспільством. Таке оцінювання по-

винне супроводжуватися також реальною можливістю самих закладів. Саме при цьому відправною точкою може стати ідея автономності та самоуправління навчальних закладів. Окрім цього така ідея означає підтримку споживача, котрий сам вибирає виконавця освітніх послуг та виносить вердикт ефективності діяльності конкретного закладу вищої освіти. Якщо говорити фактично, то держава буде фінансувати не бюджетні структури, а послуги визначеного рівня [2, с. 151—152].

Одним із важливих моментів є те, що з 1 липня 2018 року Міністерство освіти та науки буде проводити ліцензування освітньої діяльності закладів вищої освіти виключно через Єдину державну електронну базу з питань освіти. Справи будуть реєструватися в порядку поступлення до Міністерства відповідно до електронної черги. Цей відхід дозволить значно полегшити та прискорити проведення ліцензування, зменшити затрати та усунути корупційні ризики. А перехід від паперової форми до електронної дозволить закладам вищої освіти адаптуватися до нового формату.

Заклад вищої освіти буде самостійно вносити інформацію про кадрову та матеріально-технічне забезпечення до ЄДБО. Встановлені строки, зокрема кадрову інформацію, потрібно буде оновлювати кожен навчальний рік до 1 березня, а дані про матеріально-технічне забезпечення до 31 грудня або на протязі трьох місяців після зміни інформації. Проте взагалі заклад має право у випадку необхідності оновлювати дані на протязі року.

При цьому логічний круг, що включає реальний суспільний інтерес, повинен мати такі вимоги, як високий рівень освітніх послуг, високий попит, збільшення абітурієнтів, обдарованих студентів, кращих випускників, працевлаштування, які зацікавлені в таких кадрах.

Підсумовуючи вище сказане, слід зазначити, що визначення сучасного змісту поняття "якість освіти" супроводжується глобалізаційними процесами, що супроводжуються переходом від індустріальних до інноваційно-інформаційних технологій.

При виробленні концепції осмислення проблеми підвищення якості вищої освіти в Україні, потрібно включити в неї такі моменти:

- 1) становлення нової модернізаційної філософії стандартів вищої освіти;
- 2) створення системи моніторингу якості освіти;
- 3) удосконалення критеріїв та процедур забезпечення якості суб'єктів освітнього процесу;
- 4) адаптацію до вітчизняних основ та існуючих моделей рейтингування закладів вищої освіти;
- 5) удосконалення традиційних засобів забезпечення якості освіти.

На основі наведених принципів слід розробити основи для практичного удосконалення забезпечення високої якості української вищої освіти, що будуть включати в себе наступні основні напрямки: розроблення та впровадження систем менеджменту якості відповідно до вимог міжнародних стандартів, створення незалежних агентств оцінювання якості освіти, забезпечення тісного зв'язку вищої освіти з науковими дослідженнями, забезпечення повної автономії закладів вищої освіти, при умові збереження кращих традицій фундаментальності української освіти.

ВИСНОВКИ

Таким чином, система вищої освіти в Україні сьогодні характеризується достатньою відкритістю та гнучкістю по відношенню до процесу змін, які спостерігаються у розвитку вищої школи країни. Однак, не дивлячись на це, є досить багато невирішених проблем досягнення якості освіти. У зв'язку з цим, розробляючи шляхи оптимізації та якості освіти, необхідно активно опиратися на позитивні приклади європейського досвіду, але враховувати принципи демократизації та гуманізації сучасного суспільства нашої держави.

Якість освіти завжди залишається пріоритетним напрямом при реформуванні системи освіти. Це можливо пояснити тим, що для процесу освіти важливо не виробництво, а надання послуг, разом з цим інформація та знання виступають як основний ресурс виробництва.

Говорячи про перспективи подальших досліджень, зазначимо, що досягнення якості освіти здебільшого залежить від процесу акредитації та моніторингу послуг, які надають вітчизняні заклади вищої освіти. У зв'язку з цим, існує необхідність вивчення та розкриття питань, які пов'язані з цими процесами.

Окрім цього, для перспективи досліджень підвищення якості вищої освіти важливо розглядати також рейтингову систему оцінювання вищого навчального закладу.

Література:

1. Вавренюк С.А. Государственное регулирование реформирования высшего образования Украины на современном этапе / С.А. Вавренюк // EAST JOURNAL OF SECURITY STUDIES. — Vol. 2/2 // Науковий журнал "Східний часопис безпекових студій". — 2018. — С. 15—24.
2. Вавренюк С.А. Підходи та інноваційні технології в освітньому просторі / С.А. Вавренюк // Збірник матеріалів XIV Міжнародної конференції "Стратегія якості у промисловості і освіті", 4—7 червня 2018 р., Варна, Болгарія. — С. 151—154.
3. Домбровська С.М. Якість освіти як одна з запорук вдалого державного реформування вищої школи України / С. М. Домбровська // Актуальні проблеми державного управління. — 2011. — № 1. — С. 149—154.
4. Красняков Є. Освітня політика як інструмент впливу держави на систему освіти / Є. Красняков // Шлях освіти. — 2008. — № 4. — С. 11—13.
5. Ткаченко В. Освітня політика в контексті глобалізаційних процесів / В. Ткаченко // Освіта. — 2006. — № 36/37. — С. 6—7. — 20—27.
6. Цветков В.В. Демократія — управління — бюрократія: в контексті модернізації українського суспільства: монографія / В.В. Цветков, В.П. Горбатенко. — К.: Знання. 2001. — 248 с.
7. Чижевський Б. Освітня політика в Україні: Пріоритети, завдання, принципи та шляхи їх упровадження / Б. Чижевський // Освіта України. — 2005. — № 64. — С. 6—30.
8. Шаров О.І. Проектний погляд на процеси імплементації нового Закону України "Про вищу освіту" / О.І. Ша-

ров // Управління проектами та розвиток виробництва. — 2015. — № 2. — С. 124—129.

References:

1. Vavrenyuk, S. (2018), "State regulation of the reform of higher education in Ukraine at the present stage", East journal of security studies, vol. 2/2, Naukovyj zhurnal "Skhidnyj chasopys bezpekovykh studij", pp. 15—24.
 2. Vavrenyuk, S. (2018), "Approaches and Innovative Technologies in Educational Space", Zbirnyk materialiv XIV Mizhnarodnoi konferentsii [Collection of materials of the XIV International Conference], Stratehiia iakosti u promyslovosti i osviti [Strategy of Quality in Industry and Education], Varna, Bulgaria, June 4—7, pp. 151—154.
 3. Dombrovska, S. (2011), "The quality of education as one of the pillars of a successful state reform of higher education in Ukraine", Aktual'ni problemy derzhavnoho upravlinnia, No. 1, pp. 149—154.
 4. Krasnyakov, E. (2008), "Education Policy as an Instrument of State Influence on the Education System", Shliakh osvity, No. 4, pp. 11—13.
 5. Tkachenko V. (2006), "Educational policy in the context of globalization processes", Osvita, No. 36/37, pp. 6—7/20—27.
 6. Tsvetkov V. (2001), Demokratiia — upravlinnia — biurokratiia: v konteksti modernizatsii ukrains'koho suspil'stva [Democracy — Governance — bureaucracy: in the context of the modernization of Ukrainian society], Knowledge, Kyiv, Ukraine.
 7. Chyzhevsky, B. (2005), "Education Policy in Ukraine: Priorities, Problems, Principles and Ways of their Implementation", Osvita Ukrainy, No. 64, pp. 6—30.
 8. Sharov, O. (2015), "Project View on the Implementation Processes of the New Law of Ukraine "On Higher Education"", Upravlinnia proektamy ta rozvytok vyrobnytstva, No. 2, pp. 124—129.
- Стаття надійшла до редакції 20.06.2018 р.

www.economy.nayka.com.ua

Електронне фахове видання

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Виходить 12 разів на рік

Видання включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІКИ

e-mail: economy_2008@ukr.net

тел.: (044) 223-26-28

(044) 458-10-73